

ΟΕΥΝΣΗ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

ΣΥΝΕΠΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΜΗ ΕΓΚΑΙΡΗ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ
ΜΟΝΤΕΡΝΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗ ΜΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΕΙ ΛΟΓΩ ΤΟΥ ΚΟΡΟΝΟΪΟΥ, ΣΥΝΤΕΛΕΙ ΣΤΗ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΤΡΟΧΟΠΕΔΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΣΗΜΕΙΩΝΕΙ Ο ΗΛΙΑΣ ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ,
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΟΣ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ, ELIAS NEOCLEOUS & CO LLC.

ΤΕΤΟΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΙΣ, ΠΡΟΣΘΕΤΕΙ, ΚΛΟΝΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΤΟΝ ΘΕΣΜΟ ΚΑΙ ΠΛΗΤΤΟΥΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ.

Hπρωτοφανής υγειονομική κρίση αποτελεί μεζόνα παράγοντα διατάραξης της κανονικότητας παγκοσμίως. Οι δραματικές συνέπειές της εκτείνονται σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων και πλήττουν, άμεσα ή έμφεσα, όλους τους τομείς της δημόσιας και επιχειρηματικής ζωής.

Η Κύπρος δεν αποτελεί εξαίρεση, αν και φαίνεται (κατά την πρώτη, τουλάχιστον, οξεία φάση της κρίσης) ότι οι έγκαιρες και εύστοχες αποφάσεις της Πολιτείας, αλλά και η υπεύθυνη στάση της πλειοψηφίας των πολιτών έχουν συντελέσει στο να αποφευχθούν τα χειρότερα.

Ωστόσο, λαμβανομένου υπ' όψη ότι η οικονομία της χώρας είναι οικονομία υπηρεσιών και ως τέτοια, περισσότερο ευαίσθητη και ευάλωτη, είναι πιο φραγές ότι οι συνέπειες της κρίσης θα είναι ιδιαιτέρως σοβαρές. Η ανάταξή των θα απαιτήσει την κινητοποίηση των συνόλου των συντελεστών της δημόσιας ζωής και η ένταση της προσπάθειας αυτής θα εξαρτηθεί από τη διάρκεια και την τυχόν επανεμφάνιση της πανδημίας, παράγοντες για τους οποίους δεν υπάρχει, προς το παρόν, καμία βεβαιότητα.

Αρχής γενομένης από τον θεορικό της Δικαιοούντης τον οποίο υπηρετούμε, είναι σαφές ότι η κρίση και η διακοπή της λειτουργίας των δικαστηρίων, που ακολουθήσει, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην εύρυθμη απονομή της, παράλληλα όμως αποτελεί κοινή διαπίστωση, ότι οι σημερινές συνθήκες απλώς συντελούν στην ανάδειξη, την μεγέθυνση και την οξύνοντη υπαρκτών και χρόνιων αδυναμιών.

Οι μεγάλες καθυστερήσεις που παρατηρούνται στην απονομή της Δικαιοούντης, συνδέονται με τη μη έγκαιρη υιοθέτηση μοντέρνων μεθόδων και εργαλείων και τη μη αναθεώρηση πολλών από τα ήδη υπάρχοντα. Συντελούν στη μειωμένη αποτελεσματικότητα του δικαιού συστήματος και λειτουργούν ως τροχοπέδη στην οικονομική ανάπτυξη, ενώ παράλληλα ικανούν την εμπιστούντη των πολιτών στον θεσμό. Πλήγματα είναι θεμελιώδεις προϋποθέσεις της συνολικής κοινωνικής προόδου.

Μεταξύ των παραμέτρων τις οποίες οι συνθήκες της κρίσης έχουν αναδείξει, είναι η επιστράτευση της ψηφιακής τεχνολογίας, ώστε να παρακαμφθεί κατά το δυνατόν, η αδυναμία της φυσικής παρουσίας των ατόμων σε προκαθορισμένους χώρους. Ήδη όπως είναι γνωστό, έχει εισαχθεί θεσμικά, η τηλεδιάσκεψη ως νομόσυπος τρόπος σύγκλησης των συλλογικών οργάνων των Νομικών Προσώπων, ενώ συζητεύταν αικόνη και η θεσμοθέτηση διενέργειας των συνεδριάσεών της Βουλής μέσω τηλεδιασκέψεων. Σημαντική είναι επίσης η νομοθετική πρωτοβουλία για το τηλαίο υιοθέτησης και λειτουργίας των ηλεκτρονικών υπογραφών. Η Δικαιοούντη επιβάλλεται να ακολουθήσει τον ίδιο ψηφιακό δρόμο, αφού, ως πολύ συντομότερος, θεραπεύει την πιο σοβαρή, ίσως, αδυναμία της.

Η εξ αποστάσεως διενέργεια συγκεκριμένων πράξεων και διαδικασιών, μπορεί να περιλαμβάνει την (ήδη δρομολογούμενη) θεσμοθέτηση της ηλεκτρονικής κατάθεσης Δικογράφων και Ενόρκων Δηλώσεων, την ψηφιακή έκδοση πιστοποιητικών και την ηλεκτρονική διακίνηση των

δικαστικών αποφάσεων. Στην ίδια κατεύθυνση, επιβάλλεται να εξετασθεί και η αναθεώρηση του νομικού πλαισίου της Πολιτικής Δικονομίας, το οποίο μάλιστα, πρέπει να αποτελεί το όχημα της εισαγωγής των νέων εργαλείων στη Δικαιοσύνη. Αφού προηγηθεί ουσιαστικός διάλογος με τον νομικό κόσμο, να θεσπισθούν, με ευρύ πνεύμα, νέοι κανόνες διεξαγωγής της πολιτικής δίκης και να τίθεται ως πρώτη προτεραιότητα η εκμετάλλευση όλων των Μέσων της σύγχρονης τεχνολογίας που μπορούν να συμβάλουν στην απλοποίηση των διαδικασιών και, επομένως, στην επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης. Κάνω ιδιαίτερη μνεία στο νομικό πλαίσιο της Πολιτικής Δικονομίας διότι από τη φύση του, ως σύνολο κανόνων επιλυσης των ιδιωτικών διαφορών, αποτελεί το κατ' εξοχήν εργαλείο της Δικαιοσύνης για την υποβοήθηση της οικονομικής ανάπτυξης, μέσα από την σύντηση των διαδικασιών, την χρονική τους πώνυνση και την αποφυγή της εικρεμοδικίας. Αυτή η οικονομική πιναγή της απονομής του Δικαίου, αποκτά σήμερα, εν μέσω των συνεπειών της πανδημίας, κρίσιμη διάσταση.

Προς την ίδια κατεύθυνση, αυτήν δηλαδή της επιτάχυνσης στην απονομή της δικαιοσύνης και της αποσυμφόρησης των Δικαστηρίων, όπου αυτό ενδέκινται, κινούνται ως θεομοί, η εξωδικαστική επιλυση διαφορών, η διαμεσολάβηση και η διαιτησία. Στους θεομούς αυτούς πρέπει να δοθεί ιδιαίτερο βάρος, κάτι που επιπρόσθετα θα επιφεύσει νέες ευθύνες στους δικηγόρους, θα συμβάλει στην καλύτερη αξιοποίηση τους και θα αναβαθμίσει τον ρόλο και την συνεισφορά τους.

Ο δικηγορικός κόδιμος της Κύπρου έχει την επιστημονική κατάρτιση και τις ικανότητες που απαιτούνται, όχι μόνον να παρακολουθήσει και να εφαρμόσει τις θεωρικές πρωτοβουλίες που θα αναληφθούν, αλλά και να συνδράμει με τεκμηριωμένες εισηγήσεις, έτοι ώστε οι πρωτοβουλίες αυτές να έχουν παραγωγικό, εύστοχο και γενικά επιφελή χαρακτήρα.

Σχετικά με τις γενικότερες οικονομικές συνέπειες της κρίσης, τις μεσοπρόθεμες προοπτικές ανάταξης και με κριτήριο το μεριδιό συμβολής στο συνολικό ΑΕΠ, θα εστίαζα κατ' αρχήν στην τουριστική βιομηχανία που μαζί με τις αερομεταφορές θα πληγεί ιδιαίτερα. Η έως σήμερα

επιτυχής διαχείριση της πανδημίας, με τα σχετικά λίγα κρούσματα και τις ελάχιστες απώλειες, αποτελεί πολύτιμο όπλο και είμαι βέβαιος ότι θα αξιοποιηθεί κατάλληλα προβάλλοντας την Κύπρο διεθνώς ως αισφαλή τόπο διακοπών αλλά και μόνιμης διαμονής. Επίσης αντικείμενο διεθνούς προβολής πρέπει να είναι η λήψη περαιτέρω μέτρων προστασίας της υγείας των τουριστών και η ικανότητα του συστήματος υγείας. Πρέπει επίσης να ληφθεί μέριμνα για την τόνωση του εσωτερικού τουρισμού με διπλό στόχο: αφενός να αμβλυνθούν οι συνέπειες της απώλειας εοδών από τον εισαγόμενο τουρισμό, αφ' ετέρου να ισορροπήσει το ταξιδιωτικό ισοζύγιο.

Στον τομέα της στήριξης των επιχειρήσεων γενικά, εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι οι στοχευμένες εκπτώσεις φόρων σε εταιρικές δαπάνες, ως κίνητρο για τη διατήρηση θέσεων εργασίας, η μείωση των συντελεστών ΦΠΑ σε δραστηριότητες που πλήγησαν περισσότερο, όπως η εστίαση και η παροχή περαιτέρω επενδυτικών κινήτρων, ειδικά σε επιχειρήσεις νέων τεχνολογιών. Είναι επίσης οποιαδήποτε η συμφόρωση του εθνικού φορολογικού πλαισίου με τις κατεύθυντιές οδηγίες του Οργανισμού Οικονομικής Ανάπτυξης και Συνεργασίας (ΟΟΣΑ) αλλά και τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μέρος της απάντησης στην κρίση πρέπει να αποτελεί και η ειδική στήριξη των εξαγωγικών επιχειρήσεων, προκειμένου να διατηρήσουν τη θέση τους στις διεθνείς αγορές, η θεόπιπη κινήτρων με σκοπό την προσθήκη μεγάλων διεθνών επιχειρήσεων του κλάδου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως και η χάραξη πολιτικής για τον επαναπατρισμό ημεδαπών και την προσθήκη ξένων κεφαλαίων. Στο πλαίσιο αυτό, επιβάλλεται να υπάρξουν κίνητρα, έτοι ώστε πολυεθνικές και άλλες μεγάλες εταιρίες να επιλέγουν την εγκατάσταση της έδρας και της διεύθυνσης των επιχειρήσεων τους στην Κύπρο, στο πλαίσιο της πολιτικής headquartering. Την προσπάθεια αυτή μπορεί να υποστηρίξει και η αξιοποίηση της καλής φήμης που απολαμβάνει η χώρα μας με την επιτυχή αντιμετώπιση της κρίσης.

Έχω συνολικά την πεποίθηση, ότι η παρούσα συγκυρία και οι επιμερίες που αντλούνται από αυτήν πρέπει να θεωρηθούν ευκαρπία και να λειτουργήσουν ως ένανσημα δράσης και επίσπενσης για την ιοθέτηση πρακτικών, την υλοποίηση ιδεών και τη λήψη μέτρων καταλληλων να αντιμετωπίσουν, όχι μόνον τα νέα προβλήματα αλλά και προϋπάρχουσες αδυναμίες και αγιουλώσεις και να συμβάλλουν στην ανάκαμψη και την πρόοδο σε κάθε τομέα της δημόσιας ζωής. Όπως αναφέρθηκε ήδη για τα ζητήματα της δικαιοσύνης, η παρούσα συγκυρία αποτελεί επίσης ευκαρπία για τον εναγκαλισμό και την χρήση νέων τεχνολογιών από όλους τους φορείς, επιχειρηματικούς και κρατικούς.

Τέλος θα θεωρούσα παράλειψη να μην αναφερθώ στα δημόσια οικονομικά βάρη της επόμενης μέρας. Ας μην τρέφουμε αυταπάτες. Θα είναι μεγάλα και θα προέλθουν από τα πλήγματα της πανδημίας και την προσπάθεια της Πολιτείας να τα αντισταθμίσει. Είναι ζήτημα ζωτικής σημασίας στη χάραξη της οικονομικής πολιτικής να συνεκπλώνται και επιχειρηματικά κριτήρια τα οποία θα συμβάλουν στη βιωσιμότητα και την περαιτέρω ανάπτυξη του εθνικού οικονομικού μοντέλου. Αυτό προϋποθέτει ορθή κατανομή των βαρών έτοι ώστε να επιτραπεί στον ιδιωτικό τομέα να επιβιώσει και να εξασφαλίσει τους πόρους που θα σημείζουν την πορεία της χώρας στην επόμενη ημέρα.

